

Regulēti un neregulēti siltuma tarifi Eiropā

Dzintars Jaunzems
vadošais pētnieks, dr.sc.ing.

Saturs

1. Regulējuma principi;
2. Brīvais tirgus un (dabiskais) monopols;
3. Īpašumtiesības un tirgus specifika;
4. Piemēri.

Galvenie sastopamie CSA tarifa regulēšanas / noteikšanas principi

- 1) Patiesās izmaksas;
- 2) Patiesās izmaksas + atdeve investīciju veicējam;
- 3) Tirgus noteiktas cenas $\leftrightarrow$ tirgus liberalizācija;
- 4) Publiska CSA tiek nodota pārvaldībā privātajam sektoram, piem., izmantojot PPP (t.sk. koncesiju);
- 5) Tarifa griesti un/vai līmeņatzīmes;**
- 6) Tarifa piesaiste, piem., kādam makroekonomikas parametram vai energoresursa cenai;
- 7) ESKO, piem., *B2B* gadījumā.

Kāpēc regulē / neregulē siltumenerģijas tarifu?

- CSA ir lokāli saistīta un ierobežota:
  - Siltuma zudumi ierobežo ļoti garu siltuma pārvades tīklu ieviešanu;
  - Pastāv lielas CSA sistēmas, kur ir vairāki siltuma ražotāji;
- CSA būtiski atšķiras no elektroapgādes un gāzes apgādes sistēmām un tīkliem;
- Tomēr CSA parasti ir dabiski veidojies monopols ar ierobežotu konkurenci.

Kāpēc regulē / neregulē siltumenerģijas tarifu?

- **Ja ir konkurence** starp piedāvājumiem un piegādātājiem:
  - **Jāregulē** tikai visu iesaistīto pušu savstarpējās attiecības un jānodrošina tiesiskums (tiesības & pienākumi);
- **Ja ir (dabisks) monopols** – nav citu iespēju, kā regulēt/ierobežot tirgu;
  - No visu gala lietotāju puses **izmaksu ziņā nav efektīvi vienlaicīgi uzturēt paralēli** vairākas CSA sistēmas un lokālo/autonomo siltumapgādi vienā teritorijā;
  - Gala lietotāju izvēles iespējas ir ierobežotas vai nav iespējamās/vēlamās/pamatotas.

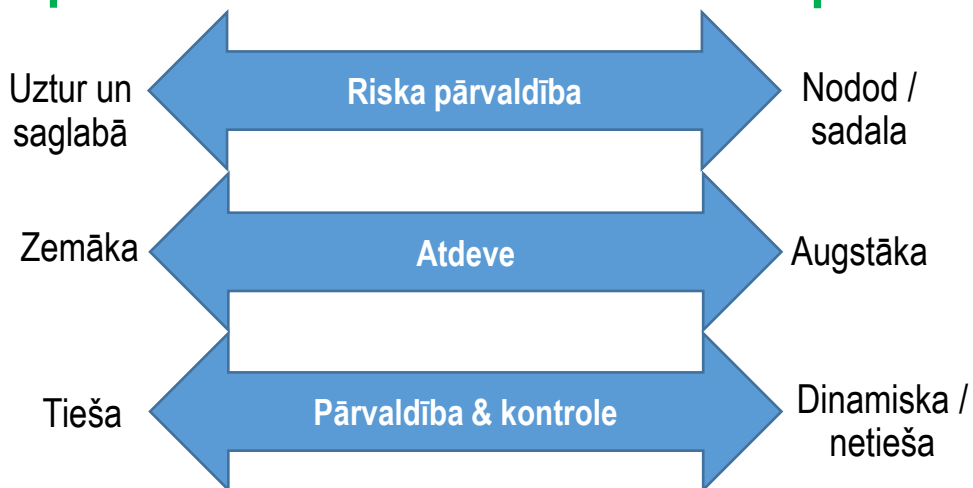

1. Vai praksē jau pastāv konkurence starp dažādiem siltumenerģijas ražotājiem vienas CSA ietvaros?
2. Esošās regulējums ļauj viegli/sarežģīti citam siltuma ražotājam pieslēgties/iekļauties esošajai CSA?

CSA sistēmu īpašumtiesības un pārvaldības pieejas

Riska līmenim ir būtiska ietekme uz finansēšanas izmaksām

100 % publisks 100 % privāts

Biznesa modeļi

Publiskais sektors
(vairāk pašu iekšējie resursi)

Apmaksā projektu	Akciju sabiedrība	Koncesija
Hibrīds modelis starp publisko un privāto sektoru		

Privātā sektora vadība (elastīgums)

Tirgus specifika un regulēšanas veidi

Atdeve no investīcijām	Kontroles pakāpe un publiskā sektora riska apjoms (apetīte)	Biznesa tips un modelis	Piemērs
• Zema	↑ Augsta	100 % publisks	<ul style="list-style-type: none"> Pašvaldībai pieder CSA un tā nodrošina iedzīvotājus (sabiedrību) ar siltumenerģiju.
• Vidēja / zema	↑ Augsta	100 % publisks	<ul style="list-style-type: none"> Publiskais sektors iniciē CSA izveidi, piem., caur CSA pilotprojektu; Samazināts IRR ļauj nodrošināt zemāku siltumenerģijas tarifu salīdzinot ar privāto sektoru.
• Vidēja / augsta	→ Vidēja	Publiskais / privātais hibrīds	<ul style="list-style-type: none"> Akciju sabiedrība; Koncesija; Bezpeļņas kopienas īpašums vai kooperatīvs
• Augsta	↘ Vidēja / zema	Privāts (ar publiskajiem atvieglojumiem)	<ul style="list-style-type: none"> Privātīpašumā esošs projekts, iespējams ar lokālas pašvaldības atbalstu, piem., ar stratēģiskās partnerības līgumu.

Piemēri

ES kopā ir vairāk kā 6000 CSA sistēmas.

Dānija

- Uzskatīts par labāko piemēru, jo lielākajā daļā **CSA sistēmas ir sabiedrībai piederoši kooperatīvi**;
- Siltumenerģijas **tarifs tiek noteikts pēc *cost-plus* principa** un tiek uzraudzīts.

Aalborga

1. Abonēšanas maksa:

- <50 m² 625 DKK (~84 EUR);
- >50 m² 1250 DKK (~168 EUR).

2. Jaudas maksa: 18.06 DKK/m² (~2,43 EUR/m²)

3. Caurplūde SM: 18.06 DKK/m³ (~2,43 EUR/m³)

Taarnby, Dānija

Taarnby Forsyning - 100 % pieder pašvaldībai.

Tarifa struktūra:

1. **Vienreizēja pieslēguma maksa**, kas nosedz pieslēguma izmaksas, (DKK/kW);
2. **Fiksēta gada maksa**, kas nosedz veikto investīciju amortizāciju un OPEX: (DKK/kW/gadā);
3. **Mainīgā maksa**, kas atkarīga no patēriņa, (DKK/MWh):
  - Sezonālais tarifs dzesēšanai, lai uzlabotu sistēmas efektivitāti (dzesēšana ir lētāka ziemā nekā vasarā);
  - Tiek plānots ieviest sezonālo tarifu arī siltumenerģijai, jo CTR* siltumenerģijas izmaksas ir zemākas vasarā;
1. **Bonus/malus** pieeja atgaitas temperatūtas nodrošināšanai, kas paredz prēmiju vai sodu klientam, (DKK/°C/GJ):
  - Plāno ieviest arī aukstuma enerģijai, piem., lai būtu > 16 °C;

* the Metropolitan Copenhagen Heating Transmission company

15.04.2021

Jaegerspris, Dānija

Jaegerspris Kraftvarme - 100 % pieder siltumenerģijas lietotājiem (privāts kooperatīvs).
Pieslēdzoties CSA, 20 gadu līgums, līdzīpašnieks ar balsis tiesībām.

Siltumenerģijas tarifs balstīts uz patiesajām izmaksām – peļņa->zemāki tarifi.

Tarifa struktūra:

1. Vienreizēja pieslēguma maksa, (DKK/kW)

- 2020. g. - nepieslēgtai standarta ēkai – 25,000 DKK (3360 EUR), jaunbūvei – 50,000 DKK (~6720 EUR). Kopējās faktiskās izmaksas būtu 60,000 DKK (~8076 EUR).

2. Fiksēta gada maksa, kas nosedz veikto investīciju amortizāciju un OPEX: (DKK/kW/gadā):

- Ēkas (<250 m²) - 4500 DKK (600 EUR), ēkām (>250 m²) - >4500 DKK (~600 EUR);

3. Mainīgā maksa, kas atkarīga no patēriņa, (DKK/MWh):

- 425 DDK/MWh (~57.14 EUR/MWh);

4. Bonus/malus – pieeja atgaitas temperatūtas nodrošināšanai, DKK/°C

- Ja atgaitas temperatūra ir zemāka vai augstāka par 10% temperatūras intervālā 30 - 37°C, tiek piemērots bonuss vai soda nauda 1% apmērā.

15.04.2021

- CSA sistēmas ir pašvaldību vai privāto uzņēmumu īpašumā;
- Siltumenerģijas tarifs netiek regulēts, bet uzraudzīts.
  - Aizliegts izmantot monopola stāvokli.
- Galvenais princips un kritērijs:
  - Siltumenerģijas tarifam jābūt ar vienādiem nosacījumiem visiem lietotājiem.
- Piem., ir dažādi siltumenerģijas tarifi EUR/MWh dažādām ēkām:
  - Privātmājām (<600 m³), Rindu mājām (>5000 m³) un daudzīvokļu ēkām (>20000 m³);

- ~65 % CSA sistēmas pieder pašvaldībām, pārējās CSA – privātas vai valsts;
  - Pašvaldības praktiski nepārvalda, to dara privātais sektors;
- Siltumenerģijas tarifs netiek regulēts, bet tam jābūt konkurētspējīgam tirgū.
  - CSA uzņēmumiem jābūt visai informācijai par tarifu un tā veidošanas pieeju.
- Ir nacionālās līmeņatzīmes, kas ļauj salīdzināt savstarpēji CSA tarifus;
- Sabiedrības iesaiste (t.s. *Price Dialogue scheme*) par CSA attīstības plānie, tarifu izmaiņām, jauniem pakalpojumiem;

Parīze, Francija

PPP līgums - *Design – Build – Operate princips uz 7 gadiem.*

Divdaļīgais tarifs:

1. Fiksētā daļa «R2» – kā funkcija no pieslēguma jaudas -> 58EUR/kW/gadā -> R2 = R21 + R22 + R23 + R24:

1. R21 – palīgiekārtu/ierīču enerģijas patēriņš (galvenokārt elektrība cirkulācijas sūkņiem);
2. R22 + R24 – tīkla darbības un uzturēšanas izmaksas;
3. R21 + R22 + R23 = **31 EUR/kW/gadā**;
4. R24 - atspoguļo gada kapitāla izmaksas, kas sedz ieguldījumus CSA un aprīkojumā = **27 EUR/kW/gadā**;

2. Mainīga daļa «R1», kas atkarīga no:

1. Patērētās enerģijas EUR/MWh
2. Caurplūdes SM, EUR/m³;
3. Sezonas – ziema, vasara, starpsezona.

Pieslēgšanās maksa «R0» - vienreizēja maksa, ja pieslēdzās CSA. Speciāla atlaide, ja tiks lietots siltums un aukstums.

15.04.2021

Pašvaldībai pieder CSA siltumtīkli, savukārt siltumenerģijas ražošana ir atvērtā tirgū.

Tikai siltuma enerģijas ražošanas tarifa struktūra:

- **Fiksētā komponente** – kurināmā izmaksas, aktualizē katru mēnesi, gada beigās koriģē ņemot vērā faktiskās izmaksas;
- **Mainīgā komponente** - ietver nolietojumu un amortizāciju, personāla izmaksas, ekspluatāciju un uzturēšanu u.c., regulators katru gadu pārskata.
  - Papildus komponente – koriģē atbilstoši faktiskajai energoresursu struktūrai.

Regulēts tarifs:

- siltumenerģijas tarifs tiek noteikts katrā reģionā, bet ja tarifs ir zem robežvērtības, tad tarifu nav nepieciešams saskaņot
- Papildu, ja tarifs tiek pazemināts zem līmeņatzīmēm – ieguvums CSA īpašniekam ir saistīts ar WACC* noteikšanu.

*vidējās svērtās kapitāla izmaksas

15.04.2021

Dzintars Jaunzems

dzintars.jaunzems@rtu.lv

<https://videszinatne.rtu.lv/>

15.04.2021

VPP-EM-EE-2018/1-0002

RTU
IESE

**Pētījumu finansē Latvijas Republikas Ekonomikas Ministrija,
projekts “Latvijas siltumapgādes un dzesēšanas sistēmu
attīstība”, projekta Nr. VPP-EM-EE-2018/1-0002.**

15.04.2021

VPP-EM-EE-2018/1-0002

RTU
IESE

